

RENDERING SOUND NOMINATING WORDS IN UKRAINIAN TRANSLATION OF «DANDELION WINE» BY R. BRADBURY

The art of artistic translation is characterized by two contradictory tendencies: on the one hand, translation should be as close to the original as possible because that is one of the elements of accuracy and fidelity, on the other hand, the translated text should make an emotive impression on the reader, it should enrich the reader with the images unknown before. Translation should accommodate the foreign art to the perception of the recipient; it should point out the beauty of the national forms, historical juxtaposition of individual artistic systems. Through the prism of the target language the reader should feel the national spirit and national form of the original as well as the individual style of the writer.

R. Bradbury, a prominent American writer, had a distinctive writing style that is characterized by deep sensibility, creating aesthetical influence on the reader, involvement of the reader into everything happening in the physical and metaphysical world of his novels and stories. The basis of the most vivid images and symbols is created with the help of sensory terms that are in great number in his works and which make an emotional impact on the reader.

R. Bradbury's novel «Dandelion wine» is rich in different imagery that appeals to senses: auditory, gustatory, tactile, olfactory and visual. He wants the reader to feel the surrounding world that is full of beauty, beauty in the ordinary things. Life is simple and common, but all these common things are full of uncommon beauty that makes people feel happy. Happiness is in the magic of existence, in the appreciation of the beauty of life – that is R. Bradbury's idea which he expressed in the novel. For rendering this beauty of life R. Bradbury employed a wide spectrum of sensory lexis.

Sensorics is a direct reflection of objects and phenomena of the objective reality with the help of senses. Sensual information is the basis for reality conceptualization. I. Kovalska determines sensory lexis as means of expressing individual axiological system [5, p.5]. Sensory lexis nominating sounds was investigated by O. Voloshyna [2], Ye. Zharkova [4], T. Yeriomenko [3], I. Kovalska [5], K. Shapochka, I. Moskalenko [8]. They analyzed linguistic peculiarities of sensory words and the problems of their translation.

In our article we are trying to trace emotional and evaluating text connotation of sensory lexis expressing sound in R. Bradbury's novel «Dandelion wine» and reproduction of the semantic spectrum of sound nominating words in the Ukrainian language translation of this novel done by V. Mytrofanov.

R. Bradbury's style is characterized by synergy of senses. The example below appears to be one of the greatest samples how the senses can be combined in one description of the day:

... there were some days compounded completely of odour, nothing but the world blowing in one nostril and out the other. And some days, he went on, were days of hearing every trump and trill of the universe. Some days were good for tasting and some for touching. And some days were good for all the senses at once. This day now, he nodded, smelled as if a great and nameless orchard had grown up overnight beyond the hills to fill the entire visible land with its warm freshness. The air felt like rain, but there were no clouds [9, 5–6].

Metalogics of sensory lexis is manifested in its ability to transmit specific sensual heterogeneous content, which often does not match the value of the external image. The sensory image can be decoded only with the help of componential analysis of semantemes (lexical components) using dictionary definition. Let us consider a sample of translation of the extract from the above given sentence: *... days of hearing every trump and trill of the universe... [9, 7] – ... можна тільки вухом почути, як гримить і бринить Усесвіт... [1, 7]*

Using the method of dictionary definitions, we see that there are differences between the original words and their correspondent words in translation:

Trump – a noun, 1. A trumpet; 2. Its sound; verb, 3. to blow a trumpet [11, p.636] – it is a strong sound. Mytrofanov chose as a Ukrainian counterpart a verb *гриміти* – створювати гучні, різкі звуки, гуркіт, діючи чим-небудь на щось, голосно звучати, лунати (про постріл, пісню, музику і т. ін.) [6, т. 1, 481]. *Гриміти* is associated with the sound of thunder. The sound of thunder is common to the people of Ukraine, thus we state that the translator gets a different perspective but it is closer to the national picture of the world. The emotive coloring of the word differs but in this case we see that the equivalence is more of a dynamic type than formal (according to Eu. Nida).

Trill – a noun, a quavering or vibratory sound, especially a rapid alternation of sung or played notes [11, 630], it is not a strong sound. There is a Ukrainian counterpart – *трель*, but it is a noun

but the translator chooses as a Ukrainian counterpart a verb *бриніти* – утворювати дзвенячий протяжний звук (перев. про струни і т. ін.); дзвеніти, лунати, дзвінко звучати, вібрувати [6, т. 1, 135] which also has a component ‘to give a high vibrating sound which is not very loud’. So the adequacy is preserved and the Ukrainian variant is closer to the Ukrainian picture of the world.

In the example *Each sound, each rattle of spoon or dish was amplified in the baking evening* [9, 43] – *Кожен звук, найменший брязкіт ложки чи тарілки гучно лунав у жаркому вечірньому повітрі* [1, 50] the word ‘rattle’ is translated into Ukrainian as ‘брязкіт’, though it may also mean ‘тріск, гуркіт, деренчання, перестукування’ [10, 1118]. The sound, described in the original text is strengthened with the help of the verb ‘to amplify’ which depicts the quality of the sound ‘to get louder’. The Ukrainian translation appears to be faithful though with a minor denomination. ‘Гучно лунав’ is a quality, it is not supposed to mean that the sound is becoming louder – as we observe in the original (compare to ‘the rattle which is amplified’). But still it renders the intensity of the sound. Thus, the imagery picture appears to be preserved but a little shifted.

You heard a porch swing squeaking as you walked by [9, 45] – *Проходячи повз ті будинки, можна було почути, як на веранді порипують лави-гойдалки* [1, 52].

Squeak – as a noun means a short, sharp, shrill cry; a sharp, high-pitched sound; as a verb – to utter or emit a squeak or squeaky sound; make a sharp high-pitched sound [11]. Ukrainian translation is ‘скрип, писк’ [10, 1395]. Not a pleasant sound, which makes people cross. The translator chooses to use a stylistically neutral word, probably with more positive connotation. *Squeak* denotes an unpleasant sound, thus being on the other polar than more positive ‘порипувати’ which renders only some degree of the sound of squeaking.

Because of the structural difference of two languages, the difference between the way the people perceive the world and therefore reproduce it in the language they speak, it is often difficult to render the contextual potency of a lexeme. However, any choice of the translator has some background and can be understood within the boundaries of microcontext that is represented in the translation, so to say, when it adequately reflects the implicature of the original. Translator’s choice to transform the original is seen in the example:

Leaving the sidewalk, they walked along a trodden pebbled, weed-fringed path while the crickets rose in a loud full drumming chorus [9, 46] – *Вони зійшли з тротуару й рушили втоптанною всіяною дрібним камінням стежкою між бур’янами, в яких лунко, на повен голос звучав хор цвіркунів* [1, 53–54].

Firstly, Ray Bradbury opted for an unusual combination. He combined the senses of hearing into a united one. ‘Drumming’ designates the sound produced by the musical instrument – the drums. Chorus has the sound of the multiplicity of voices (a group of persons singing in unison, in an opera, oratorio, etc. such a group singing oral parts in connection with soloists or individual singers, a piece of music for singing in unison) [11]. The phrase *a loud full drumming chorus* in the original renders a loud and at the same time rhythmical sound of crickets.

It is difficult to imagine a phrase ‘хор цвіркунів, який барабанить’ in the Ukrainian language. There are such phrases like: барабанити пальцями, часто й дрібно стукати по чому-небудь, голосно і без будь-якої майстерності грати на роялі, піаніно [6, т. 1, 66]. The rain can also drum. Consequently, we consider the translator’s choice to be appropriate. At the same time *drumming* renders not only loud but also rhythmical sound, and this lexical component is lost in the translation.

The sensory lexis denoting the process of hearing is interrelated with the process of perception of the sound. These lexemes are contextual realisations of the first nuclear sememes of the correlated dominants in the system of lexical units and are reproduced by the first components of the translated paradigms of the target language. Sometimes we may observe the parallel between the peripheral of the corresponding microfield at the conceptual level, its juxtaposition and unity at the same time.

Never in his life a silence like this one. One so utterly complete [9, 49] – *Ще ніколи в Томовому житті не було такої тиші. Такої глибокої і безшелесної* [1, 56].

The presence of the emotive evaluative component in the sentence irradiates the whole fragment, it notifies some degree of quality, the appropriate shade of meaning, the semantic interrelation of the elements of the context arises. The sound image creates the vision of the most complete silence. It is ‘utterly complete’. This silence is associated with the night. The night – with the darkness. The darkness is opposed to light. The adverb *utterly* deepens the perception, thus performs the stylistic function.

Sound images play an important role in the reproduction of the atmosphere of the artistic piece of writing. The process of perception with the help of hearing and acoustics is represented in a differentiated manner. It encompasses and fixes the complex acoustic situation, enables the access to the metaphysical information, deep information, encoded in the mind, axiologically meaningful for the communicant.

Decompression is used by the translator to specify and to explain the sound to the reader: *Then the frontdoor screen made a moth sound, tapping* [9, 51] – *Раптом від дверей на веранду до нього долинув глухий звук – так ніби нічний метелик налетів на протимоскітну сітку* [1, 59].

Tap as a verb means to hit lightly. The synonyms to the word are: knock, pat, touch (the core), beat bob, dab, drum, rap, strike (the periphery) [11]. The meaning of the *moth sound* should be decoded by the reader. Moth is an insect or a bug, in Ukrainian we understand it as нічний метелик, imagining the picture when it is dark outside and when the light is lit inside – moths are gathered near the window glass tapping. The translator introduces a number of images, namely – глухий звук, метелик налетів, протимоскітна сітка. He interchanges the object and the subject, therefore, decodes the initial image. The original sound has got only one attribute – moth, the sound in the translation is rendered in a full explanation of the effect this sound produces – it is muted and it is produced as a result of the moth striking the frontdoor screen.

Sensory lexis is a widely used form of expressing the feelings and perception of the world. Sound lexis is a valuable component of the linguistic picture of the world, because on the basis of the sense information about the world we create our own vision of the world. The functioning of the sound lexis at the level of the original text and its translation allows us not only to identify its role as a means of creating artistic imagery but also as a text creating means.

The existence of multileveled structure of the language makes the low degree of normativity of a sensory equivalent, requiring uncommon ingenuity from the translator in the way of solving extremely difficult translation problems. Equivalence in translation is asymmetric, that is achieved by selecting partial matches, the majority of which are in the state of interlinguistic synonymic and hyperonymic correlation with the original lexemes.

The feature of V. Mytrofanov's translation style is the ability to adequately reproduce the connotative component of the original meaning of lexical units, to achieve a high degree of imagery plasticity, to preserve the symbolism of the original, resorting to various translation transformations. V. Mytrofanov often resorts to stylization that brings the American writer closer and makes him more understandable to Ukrainian readers.

Список використаних джерел

1. Бредбері Р. Кульбабове вино: Повість / Пер. з англ. В. Митрофанова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. – 328 с.
2. Волошина О.В. Роль сенсорної лексики у створенні художньої образності (на матеріалі англійської прози) : автореф. дис...канд. філол. наук / О.В. Волошина. – Київ, 1994. – 23 с.
3. Ерєменко Т.Е. К проблеме передачи английской лексики звучания в переводе / Т.Е. Ерєменко, А.И. Демчук // Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського. Лінгвістичні студії. – 2011. – № 12. – С. 42–47. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvprpu_2011_12_8/
4. Жаркова Е.М. Коммуникативно-семантическая характеристика звукономинирующей лексики современного английского языка / Е.М. Жаркова. – М. : Наука, 1990. – 254 с.
5. Ковальська І.В. Колористика як перекладознавча проблема (на матеріалі українських і англомовних художніх текстів) : автореф. дис ... канд. філол. наук / І.В. Ковальська. – Київ, 2001. – 19 с.
6. Новий тлумачний словник української мови у трьох томах / Укладачі В.В. Яременко, О.М. Сліпущко. – К. : Видавництво «Аконіт», 2007.
7. Чепурна І.М. Проблематика перекладу художніх творів [Електронний ресурс] / І.М. Чепурна – Режим доступу: <http://book.net/index.php?p=achapter&bid=10588&chapter=1>.
8. Шапочка К.А. Поняття «сенсорна лексика» у лінгвістичному аспекті / К.А. Шапочка, В. Москаленко // Мова і культура. – 2013. – Вип. 16, т. 1. – С. 221–224. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mik_2013_16_1_37.
9. Bradbury R. Dandelion Wine. – М. : Айрис-пресс, 2006. – 320 с.
10. English-Ukrainian Dictionary. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 1700 с.
11. New Webster's Dictionary and Thesaurus of the English Language. –Lexicon Publications, Inc. Danbury, CT, 1993. – 1248 p.

Анотація. У статті акцентовано увагу на особливостях відтворення лексем на позначення звуку в україномовному перекладі роману Р. Бредбері «Кульбабове вино», здійсненому В. Митрофановим. До розгляду взято словникові дефініції відповідних лексем в англійській та українській мовах, їх компонентний аналіз, проаналізовано вибір перекладачем певного відповідника та доцільність відповідних перекладацьких трансформацій.

Ключові слова: переклад, сенсорна лексика, звукономінуюча лексика, словникові дефініції, перекладацькі трансформації.

Summary. *The article focuses on reproduction of the semantic spectrum of sound nominating words in the Ukrainian language translation of R. Bradbury's novel «Dandelion wine» done by V. Mytrofanov.*

Predominantly the translator uses asymmetric equivalence in translation, that is achieved by selecting partial equivalents, most of which are in the relation of interlinguistic synonymic renomination or hyperonymic correlation with the original linguistic units. Asymmetry of English equivalents of sensory lexis in Ukrainian translation is explained by the divergent traits involved in the translation process, differences in poetic traditions and by the structure of the languages as well.

The translation by Volodymyr Mytrofanov is marked by a high level of adequacy. He skillfully synthesizes ethnolinguistic and the author's world view, recreating the harmony of the form and content of the original. The translator reproduces the synergy of ideas in the original. The transformation to which he resorted very often is decompression.

The feature of V. Mytrofanov's translation style is the ability to adequately reproduce the connotative component of the original meaning of lexical units, to achieve a high degree of imagery plasticity, to preserve the symbolism of the original, resorting to various translation transformations. V. Mytrofanov often resorts to stylization that brings the American writer closer and makes him more understandable to Ukrainian readers.

Key words: translation, sensory lexis, sound nominating lexis, dictionary definitions, translation transformations.

Отримано: 17 липня 2017 р.

УДК 81'253

С. П. Грушко

ПЕРЕКЛАДАЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ У ПРОФЕСІЙНІЙ СФЕРІ: ЛІНГВО-ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ

Сучасні євроінтеграційні процеси в умовах економічної кризи актуалізують обмін інформацією у науково-технічній площині значення. У цьому аспекті науково-технічний переклад доцільно розглядати як різновид міжкультурної комунікації. Ця проблема вже порушувалася в працях Дж. Остіна, Г. Матвеевої, Ф. Бацевича, П. Донця, В. Богданова, Я. Рецкера, Л. Бархударова та ін., однак і сьогодні вона залишається актуальною.

Науково-технічний прогрес у значній мірі визначає досягнення сучасної науки і техніки, які суттєво впливають на формування, характер, особливості життя людини, перш за все у професійній сфері. Цей факт актуалізує перекладацьку діяльність науково-технічних текстів у їх лінгво-прагматичному аспекті. Актуальність статті обумовлена потребою у науково-технічному перекладі з урахуванням умов сучасних реалій. Тому аналіз особливостей науково-технічних текстів, що впливають на процес перекладу, вибір перекладацької стратегії стають пріоритетними напрямками досліджень у перекладознавстві.

Аналіз останніх досліджень та публікацій засвідчує доволі успішне поширення досліджень проблем науково-технічного перекладу у вітчизняному освітньому просторі. У дослідженнях В. Карабан, А. Коваленко, І. Колеснікової, К. Сухенко, О. Швейцера, І. Шевченка та ін. відмічається, що сучасний ринок перекладацьких послуг відчуває нестачу перекладачів науково-технічної літератури.

Науково-технічні тексти, як свідчить назва цього виду текстів, освітлюють теми, проблеми, завдання науки і техніки. Проте очевидно, що «теми» і «проблеми» наукових і технічних текстів різні, адже відносяться до різних галузей знань. Перші передбачають зв'язок з «чистою» наукою, яку словник Чемберса, визначає як «знання, отримані під час спостережень і експериментів, критично проаналізовані, систематизовані і підпорядковані загальним принципам» [4, 346]. Отже і переклад наукових текстів пов'язаний з наукою у всіх її теоретичних, езотеричних, інтелектуальних проявах. Технічні тексти переважно орієнтовані на використання наукових знань з практичною метою. Відповідно переклад технічних текстів пов'язаний з практичним, прагматичним використанням наукової інформації.

У переважній більшості наукових розвідок, що присвячені проблемам науково-технічного перекладу, відбувається отождествлення з технічним або науковим перекладом. Деколи ці поняття